

Naujų patirčių beiėškant

Jau antri metai Lietuvos mokyklose vykdomas projektas „Lyderių laikas 2“. Šiame projekte dalyvauja ir Prienų rajono savivaldybės mokyklos. Spalio 20 – 26 dienomis projekte dalyvaujančių mokyklų komandos išvyko į stažuotę po Lenkijos ir Čekijos ugdymo įstaigas, edukacinius centrus.

Lenkijos švietimo sistema yra labai reglamentuota ir susideda iš kelių pakopų: priešmokyklinio, privalomojo ugdymo ir aukštesniosios vidurinės mokyklos. Didžiausias dėmesys skiriamas ugdymo kokybei, specialiųjų poreikių mokiniams ir aukšto lygio švietimo bazės sukūrimui. Įdomu tai, kad apskrities vadovybė skiria papildomą finansavimą (konsultacijas) mokiniams, kad jie geriau pasiruoštų egzaminams, kad pasiektų geriausią rezultatą. Todėl brandos egzaminai išlaikomi gerai. Baigę gimnaziją mokiniai laiko žinių patikrinimo testus iš tikslųjų, humanitarinių mokslų ir užsienio kalbų. Į licėjus priimami tik pagal pasiekimų rezultatus, naudojant elektroninę sistemą (kodavimą). Licėjų tikslas – parengti mokinius studijoms universitete, paruošti mokinius taip, kad jie laisvai gautų vietą darbo rinkoje. Nuolat bendradarbiaujama su tėvais, verslininkais, visuomeninėmis organizacijomis, socialiniais partneriais. Kiti mokiniai renkasi profesines arba jaunimo mokyklas. Yra atskiros mokyklos specialiųjų poreikių mokiniams. Džiugina visuomenės požiūris į profesines mokyklas, jos labiau vertinamos negu Lietuvoje.

Mokyklų finansavimas geras, visas inovacijas remia savivaldybės, ryškus jų bendradarbiavimas su švietimo įstaigomis. Savivaldybės dotuoja mokinių poilsį, popamokinę veiklą. Lenkijos mokyklose labai išplėtotą projektinę veiklą. Vykdoma daug respublikinių ir tarptautinių kultūrinių projektų. Vien Varšuvos mokyklose - apie 360 tarptautinių projektų. Jokūbo Jasinskio vardo bendrojo lavinimo licėjus visada vykdo patriotinį konkursą generolo Jokūbo Jasinskio garbei. Didelė dalis mokinių dalyvauja projekte „Tautos kultūra, įrašyta šokyje“ arba teatro „Paradox“ veikloje. Lankydami Varšuvos švietimo ir inovacijų mokymo centre supratome, kad didelis dėmesys skiriamas mokinių atostogoms, popamokinei veiklai. Vien Lupačovos pagrindinė mokykla siūlo apie 90 būrelių. Užklasinėje veikloje dalyvauja apie 60% mokinių. Manoma, kad kuo vaikas labiau užimtas, tuo didesnė blogų įpročių prevencija. Visose Lenkijos mokyklose gera sportinė bazė, kiekviena mokykla turi savo stadioną. Populiariausios sporto šakos: tenisas, aerobika, rankinis ir krepšinis. Didelis dėmesys skiriamas pilietiniam ir patriotiniam ugdymui.

Pažintis su Čekijos švietimo sistema prasidėjo Prahos 3 miesto savivaldybėje, kai susitikome su švietimo ir kultūros skyriaus vadovais. Vyko diskusija įvairiais švietimo klausimais. Sužinojome, kad Čekijos švietimo sistema labiau liberalesnė nei Lenkijos ir Lietuvos. Savivaldybės sudaro sąlygas ugdymo įstaigų individualumui atsiskleisti. Kiekviena mokykla turi ne tik individualias ugdymo programas ir planus, bet ir didesnę laisvę kūrybai.

Apsilankėme Havličkovo namesti pagrindinėje mokykloje, kurioje 80% mokinių sudaro romų tautybės vaikai, kiti mokiniai taip pat iš asocialių šeimų bei protinę negalią turintys mokiniai. Tokio tipo mokykla Prahoje yra vienintelė, todėl didelį dėmesį skiria vietos savivaldybė. Tai pirmaujanti mokykla, integruojanti tokius mokinius į bendrąjį ugdymą. Šioje mokykloje mokytojai turi asistentus, dirba psichologų, logopedų ir socialinių pedagogų komanda, kuri nustato vaikų sutrikimus. Tačiau mokymosi ir lankomumo problemų daug: mokiniai dažnai neturi jokių socialinių įgūdžių, konfliktuoja su kitataučiais,

bėga iš pamokų. Iš tėvų pagalbos nesulaukiama, neegzistuoja jokia nuobaudų sistema. Direktore džiugina vien tai, kad dirba stabilus pedagogų kolektyvas, pažįstantis kiekvieną mokinį ir šeimą, ir kad dalis mokinių įstoja į profesines mokyklas.

Savo geranoriška veikla nustebino Europos autizmo organizacija „Aple“. Pagrindinis darbas – apmokyti specialistus, kad jie gebėtų dirbti su mokiniais, turinčiais autizmo sutrikimų. Dirba daug specialistų bei savanorių. Organizuojami kursai, seminarai tėvams, šeimos nariams, netgi klasės draugams. Problema – kaip integruoti šiuos mokinius į gyvenimą. Dažnai skiriamas asmeninis asistentas. Ši organizacija finansuojama iš valstybės biudžeto (80%), kita dalis lėšų gaunama iš projektinės veiklos.

Jiriko z Podebrad pagrindinėje mokykloje sustiprinta anglų kalba dėstoma nuo 1 klasės. Mokiniai taip pat gali rinktis ispanų, vokiečių, prancūzų, italų kalbas arba sustiprintą fizikos – matematikos kursą. Dorinis ugdymas nėra privalomas. Didelis dėmesys skiriamas neformaliajam ugdymui. Vadovai neprivalo turėti pedagoginio išsilavinimo. Žiemos mėnesiais mokiniams organizuojami slidinėjimo kursai, anglų kalbos stovyklos Anglijoje. Vasarą – stovyklos kalnuose, kuriose mokiniai papildomai mokosi. Visas šias išvykas vaikams finansuoja tėvai, o mokytojams už darbą moka mokykla.

Tačiau čekai galėtų iš mūsų pasimokyti estetiškos mokymosi aplinkos, pedagogų tarpusavio bendradarbiavimo, kryptingos metodinės veiklos, o mes, lietuviai, - laisvo piliečio ugdymo. Čekijos mokyklose tikrai ugdomos asmeninės mokinio kompetencijos, čekai ruošia žmogų savo šaliai, todėl nenuostabu, jog baigę studijas absolventai mielai sugrįžta dirbti ir gyventi savo gimtinėje. Tai pavyzdys, kuriuo turėtume sekti ir mes.

Prienu „Žiburio“ gimnazijos mokytoja Irena Mažeikienė